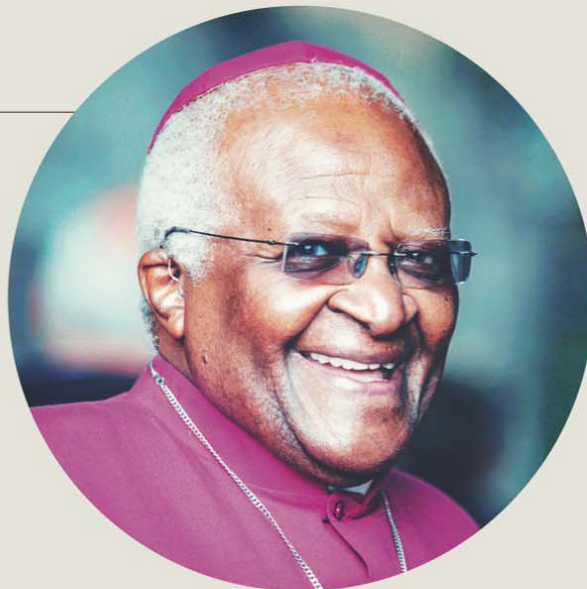

Waarheid en verzoening

'Zonder vergeving kan er geen toekomst zijn, maar zonder bekentenis ook geen vergeving', zei Desmond Tutu, Nobelprijswinnaar voor de Vrede, antiapartheidsstrijder en voorzitter van de Truth and Reconciliation Commission (TRC), de 'Waarheids- en Verzoeningscommissie', die de gruwelen van de apartheidperiode openbaar maakte.

In de jaren 1996-1998 kwamen tijdens de hoorzittingen van de TRC gruwelijke verhalen aan het licht. Mensen hoorden eindelijk wat er met hun verwanten was gebeurd. De commissie maakte het voor daders mogelijk door het bekennen van schuld strafvervolgning te ontlopen; zeker zo belangrijk was dat slachtoffers hun verhalen over foltering, bomaanslagen en moord voor het eerst naar buiten konden brengen. Daders die niet voor de commissie verschenen, werden aangeklaagd. Uitgezonderd van strafvervolgning waren politiek gemotiveerde daden, maar de definitie daarvan bleek niet eenvoudig: is een in een volle kerk gegooide bom van het Pan African Congress politiek gemotiveerd of brute moord? Mochten politieagenten in buurlanden ANC-leden doden, omdat ze geloofden dat ze hun regering omver wilden werpen?

In september 1996 baarde het proces tegen *prime evil*, het duivelsgebroed, Eugene de Kock veel opzien. De voormalige politiekolonel en commandant van de beruchte politie-eenheid (officieel *anti terrorist unit*) Vlakplas verzocht om verzachtende omstandigheden voor de hem aangerekende 89 moorden, wapensmokkel en fraude. De Kock onthulde voor de rechtbank dat hij betrokken was geweest bij de bomaanslagen op het Londense kantoor van het ANC in 1982 en op een vakbondskantoor in Johannesburg in 1987. Hij verklaarde dat het ging om een goed georganiseerde campagne van de veiligheidsdiensten met medeweten van de apartheidregering, inclusief de presidenten Botha en De Klerk. Bovendien verklaarde hij dat Botha acties in het buitenland waarbij burgers om het leven waren gekomen persoonlijk had voorbereid. Zijn sensationeelste onthulling was dat in het kader van de *Operation Long Reach*, die tot doel had tegenstanders van de apartheid in de hele wereld uit te schakelen, de Zuid-Afrikaanse geheime dienst verantwoordelijk was voor de moord op de Zweedse minister-president Olof Palme in 1986. De Kock vroeg tevergeefs om amnestie: het vonnis luidde 262 jaar gevangenisstraf in de extra beveiligde C-Max-Prison in Pretoria. Ook leden van het ANC dienden verzoeken in om amnestie, vooral voor misdaden als moord, mishandeling en seksueel misbruik van vrouwelijke recruten in de guerrillakampen. De ex-presidenten Botha en De Klerk deden dat niet. De Klerk ontkende iets af te weten van de misdaden van het apartheidregime.

TRC-voorzitter aartsbisschop Desmond Tutu was tijdens de verhoren vaak geschokt: 'De mate van verdorvenheid is haast niet te bevatten. Maar ook de wil van de mensen om te vergeven raakt me diep. Door de verklaringen van de slachtoffers en hun familie voor de TRC is een nuchtere statistiek in het leven geroepen. Dagelijks heb ik ervaren hoe uitgekiend en perfect georganiseerd het systeem van onderdrukking in ons land heeft gefunctioneerd.'

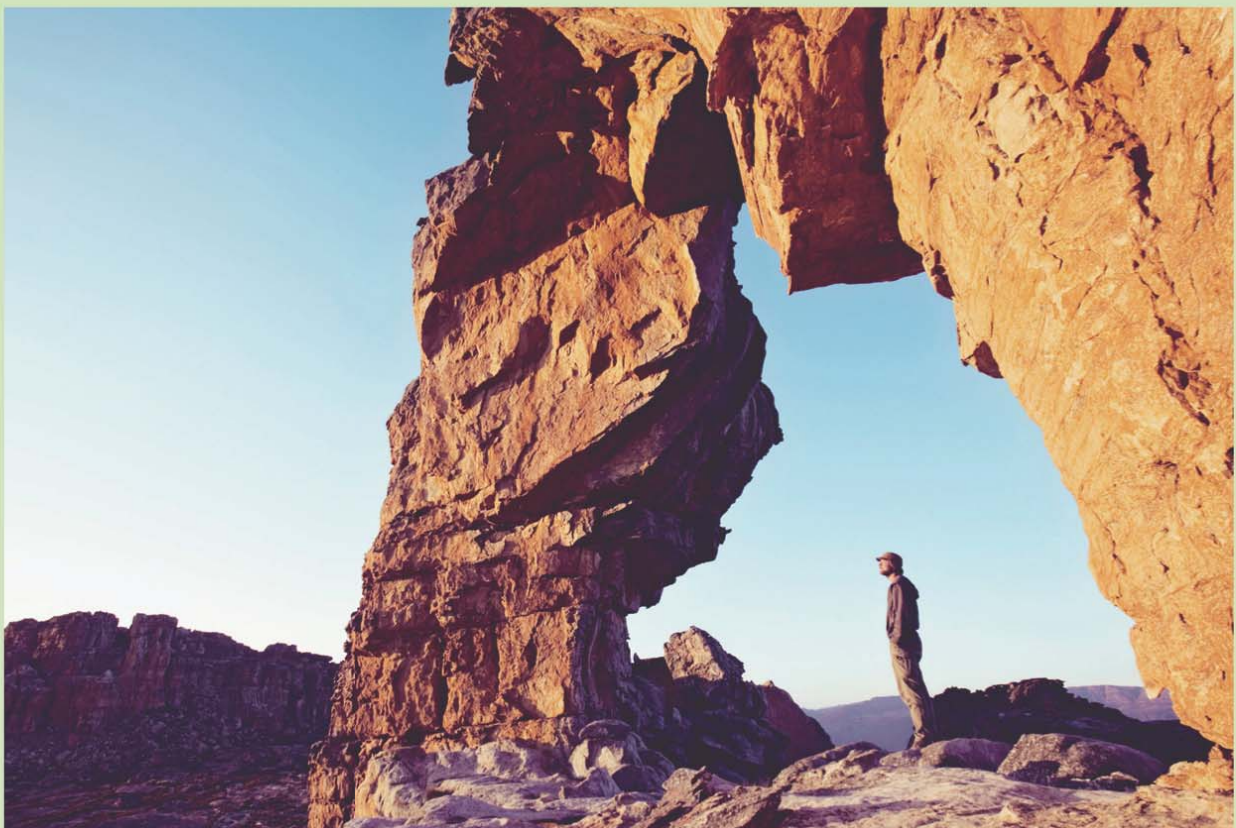
*De rit door de Baviaanskloof, in het
achterland van de Garden Route
maakt u het best met een terreinauto*

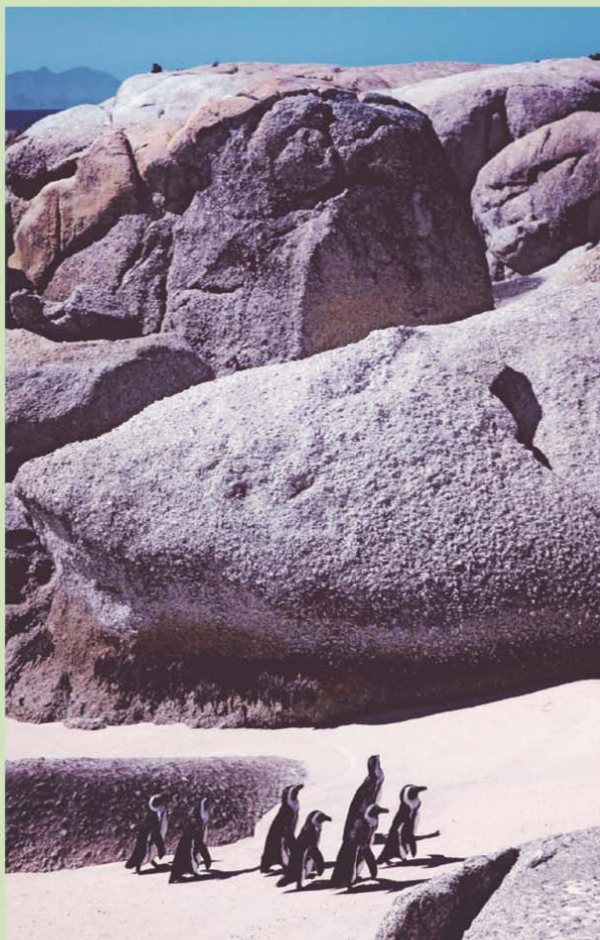
In de wijk Bo-Kaap in Kaapstad

In de Cederberg Wilderness Area

Fascinerende Zuid-Afrikaanse dierenwereld

Op de motor naar Namibië

De Swing Bridge bij het Victoria & Alfred Waterfront in Kaapstad

*Uitzicht van de Tafelberg op
Kaapstad en de baai*

De Cape of Good Hope Hiking Trail biedt overal spectaculair uitzicht

in nevelen gehuld of door laaghangende bewolking aan het oog onttrokken.

Zo is ook de bekendste scheepsramp veroorzaakt: de Lusitania liep op 18 april 1911 met 800 passagiers aan boord op het 4 km ten zuiden van Cape Point liggende rif **Bellows Rock**. Hoewel het schip zeer snel zonk, kwamen er verrassend genoeg nog geen tien mensen om het leven. Na deze ramp werd in 1913 begonnen met de bouw van een nieuwe vuurtoren die veel dichterbij Cape Point lag, op slechts 87 m boven de zeespiegel. De bouw bleek heel moeizaam te verlopen en lang te duren en pas op 11 maart 1919 werd de nieuwe lamp ontstoken, in de eerste jaren met paraffine en een sterkte van 500.000 kaars. De komst van de elektriciteit zorgde vanaf 1936 voor een lichtsterkte van tien miljoen kaars, het

meest intensieve vuurtorenlicht langs de Zuid-Afrikaanse kust. Hij geeft om de 30 seconden drie lichtsignalen, die over een afstand van 63 km te zien zijn.

Informatie

Buffelsfontein Visitor Centre: tel. 021 780 92 04, dag. 9–17.30 uur, restaurant en shops bij Cape Point, tel. 021 780 9001/780 9200, www.tmnp.co.za, volw. 180 rand, kind 90 rand.

Accommodatie

Pal aan het strand – Olifantsbos Cottage: Buffelsfontein Visitor Centre, tel. 021 780 92 04, ma.–do. 9–16, vr. 9–15 uur, www.tmnp.co.za. Een van de eenzaamste en stilste overnachtingsmogelijkheden in de omgeving van Kaapstad, midden in het park gelegen, vlak bij het parkeerterrein van Olifantsbos en

RAFTING- EN KANOTOCHTEN OP DE ORANGE RIVER

Informatie

Begin: Vioolsdrif Base Camp

Lengte: 40–160 km

Seizoen: het hele jaar door

Deelnemers: 15–30 personen

Duur: 4–6 dagen

Aanbieders: Orange River Rafting, tel. 021 853 79 52, www.orangeriverrafting.com; Orange River Rafting, tel. 082 308 34 22, www.raftingorangeriver.co.za; Bushwacked, tel. 027 761 89 53, www.bushwacked.co.za; Felix Unite River Adventures, tel. 021 702 94 00, www.felixunite.com; The River Rafter, tel. 021 975 97 27, www.riverrafters.co.za

Kosten: 4-daagse tocht vanaf 3300 rand p.p.

Belangrijk: geen ervaring vereist, u moet normaal fit zijn en goed kunnen zwemmen. Er zijn ook eendaagse tochten op de Orange River voor mensen met weinig tijd (ca. 350 rand p. p.). De temperatuur varieert van 0°C in de winter tot 52°C in de zomer. Bescherming tegen de zon is erg belangrijk, met een hoed en crème met een hoge beschermingsfactor.

Kaart: blz. 223 en ► 1, A/B 12/13

De **Orange River** of **Gariep River** is de langste rivier van Zuid-Afrika. Hij ontspringt in Lesotho in de Drakensberge en mondt 2250 km verderop uit in de ijskoude Atlantische Oceaan, vlak nadat hij in de indrukwekkende Augrabieswatervallen omlaag is gestort. De rivier heeft in de loop van miljoenen jaren veel diamanten van zuidelijk Afrika, maar vooral die uit Kimberley, de oceaan in gespoeld, waar ze tot op de dag van vandaag worden gezocht. Vanhier zijn ze met

knoflook en geserveerd met rösti is populair. Dessert: de donkere, Franse chocoladetaart. Hoofdgerecht 120–160 rand.

Seafoodtempel – 34° South: Boardwalk Casino & Entertainment Complex, tel. 041 583 10 85, www.34-south.com, dag. ontbijt, lunch, diner 10–22 uur. Net als zijn grote broer in Knysna is dit een echte seafoodtempel; de combinatie van delicatessenzaak en restaurant is een groot succes. Ook wie op zoek is naar souvenirs komt hier aan zijn trekken. Behalve eetwaren en dranken wordt hier lokaal vervaardigde kunstnijverheid verkocht. Hoofdgerecht 120 rand.

Thais – Natti's Thai Kitchen: 5 Park Ln., Mill Park, tel. 041 373 27 63, di.–za. 17 uur tot laat. Het enige authentieke Thaise restaurant in de Eastern Cape; lange bereidingstijden, maar het wachten meer dan waard. Verfrissende citroengrasthee. Hoofdgerecht 100 rand.

Indiaas – Royal Delhi: 10 Burgess St., tel. 041 373 82 16, ma.–vr. lunch en diner 12–23, za. 16–24 uur. Hier worden de beste curry's van de stad gemaakt. Tip: indien verkrijgbaar de heerlijke krabcurry bestellen (Bombay Avenue Crab Curry, 130 rand) en het geklieder bij het eten op de koop toenemen. Hoofdgerecht 115 rand.

Addo Elephant National Park

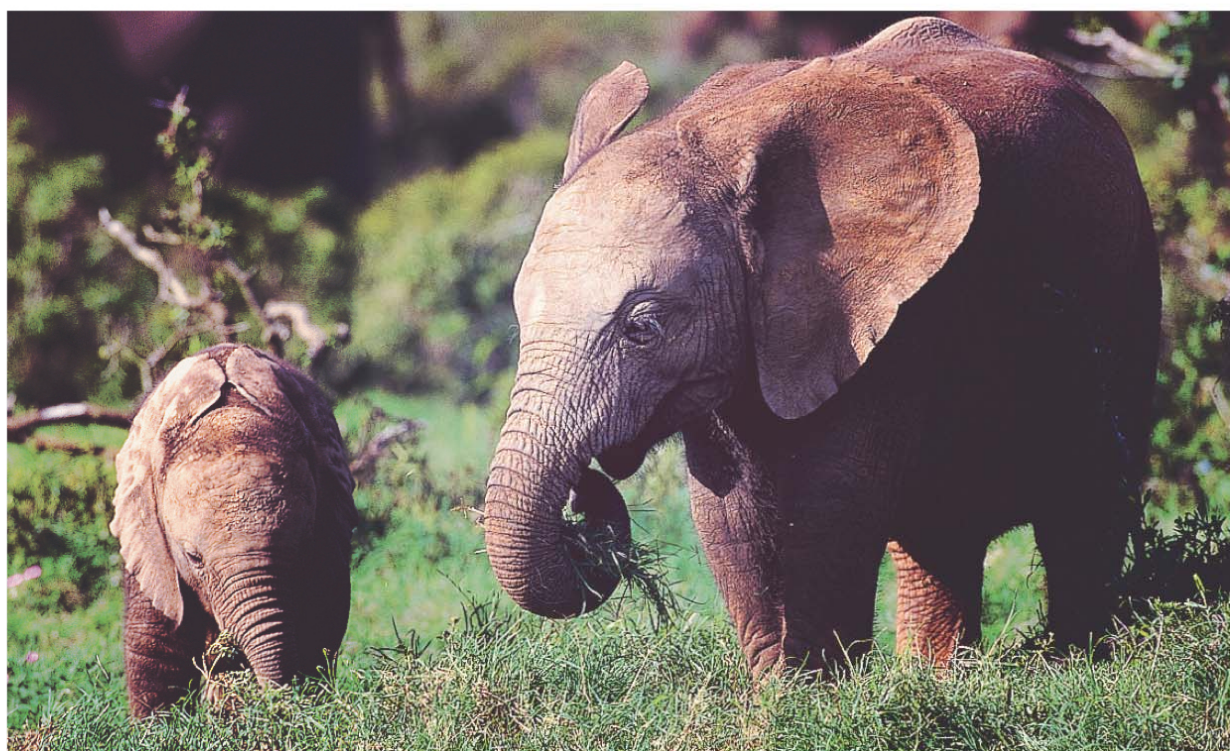
► 1, O/P 20/21

Kaart: blz. 330

Ondoordringbaar struikgewas en een hel voor jagers, zo beschrijven de eerste wetenschappers en spoorzoekers de natuur in het achterland van Algoa Bay, het huidige Port Elizabeth, aan de kust van Eastern Cape. Op de eerste landkaarten staat een dal met een rivier die in zee uitmondt en die later de naam Sundays River zou krijgen. Op oude kaarten staat ook vermeld dat het hier wemelde van de olifanten. Een deel van het dal werd *Addo Bush* genoemd, waarschijnlijk door het Sanwoord *!Ga-dao*, dat 'rivier met giftige struiken' betekent. Toen de kolonisten zich in Algoa Bay vestigden, werd er zoveel gejaagd op de gevarieerde wildstand dat veel diersoorten bijna volledig uitstierven. Vooral de olifanten moesten het ontgelden, met name omdat boeren klaagden dat olifanten en buffels hun velden verwoestten.

De jacht was erg winstgevend. In 1837 meldde de Kaap-Almanak dat 7,6 ton

Twee van de ruim vierhonderd olifanten in het Addo Elephant National Park

Basotho's woonachtig in het grensgebied van Lesotho op de Sani Pass

bergen. Georganiseerde wandelingen naar de Drakensberge. 2 pk met volpension vanaf 2080 rand.

... in het Royal Natal National Park

Lodge – Thendele Lodge: Zespersoonslodge met drie kamers, eigen bad, barbecue (3800 rand). Het eten wordt door de kok bereid.

Chalets – Thendele Hutted Camp: twee zespersoonscottages (2450 rand); zeven vierpersoonschalets (1690 rand); vijf vierpersoons chalets (1490 rand); veertien tweepersoonschalets (770–870 rand); het eten wordt door goede koks klaargemaakt.

Camping – Mahai & Rugged Glen Camp
Site: volw. 95–105, kind 50–55 rand, minimaal 180–300 rand, warm water uit de kraan en **winkel** met elementaire voedingsmiddelen. Reservering via KZN Wildlife, www.kzn-wildlife.com.

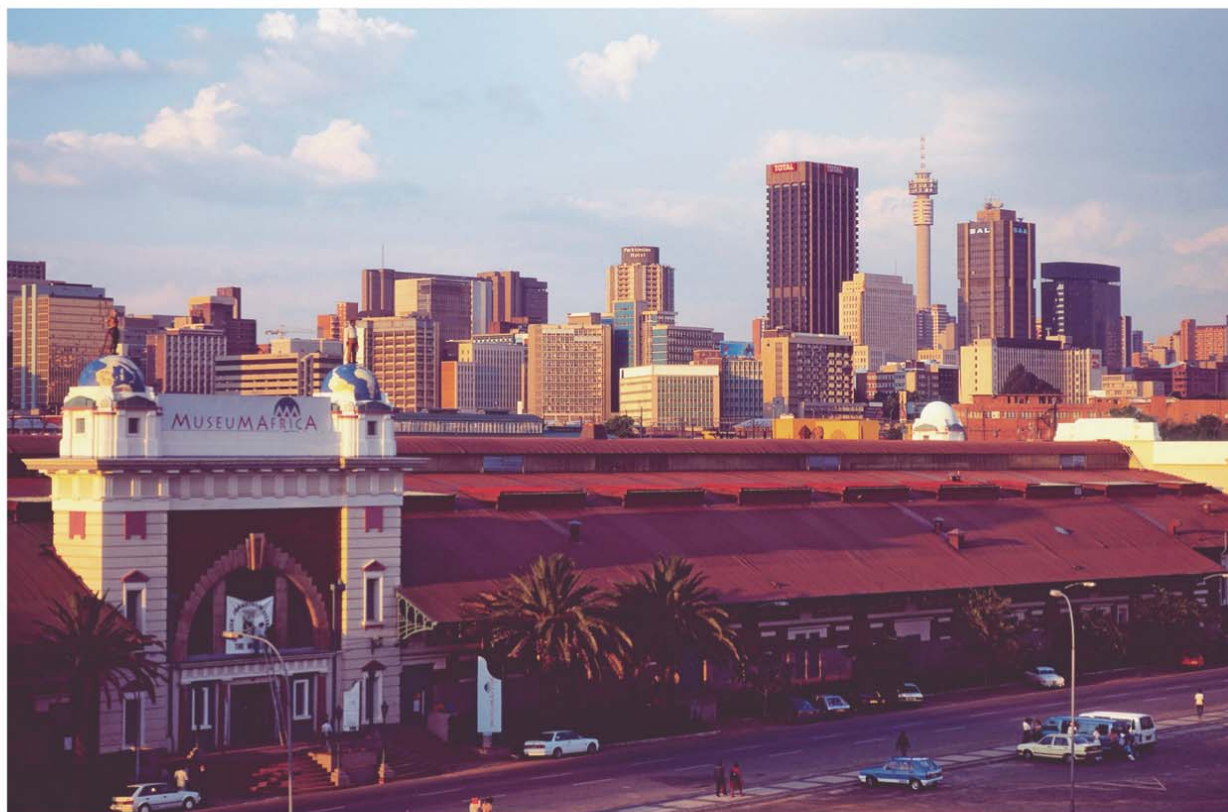
Actief

Bergwandelen – Sentinel Mountain Trail: zie Tip blz. 363.

Basotho Cultural Village ► 1, T 12

Kaart: blz. 361

Terug op de R 712 slaat u links af, richting Golden Gate Highlands National Park. Kort daarna ligt aan de linkerkant het **Basotho Cultural Village** 13. Hier kunt u kennismaken met de geschiedenis, cultuur en de levensstijl van dit uit Lesotho afkomstige bergvolk. Bezoekers kunnen bij een rondleiding traditionele hutten zien, in bouwstijlen zoals deze vanaf de 16e eeuw werden ontwikkeld. U bezoekt een *sangooma*, die weggeworpen botjes kan 'lezen' en u kunt het lokale, stroperige sorghumbier proeven. Het Basotho Cultural Village is officieel opgenomen in het Golden Gate Highlands National Park. Bezoekers kunnen er ook overnachten, 2 pk in ronde hut 700–810 rand voor twee personen, elke persoon extra 210–220 rand, maximaal vier personen, reserveren via www.sanparks.org, tel. 058 255 10 00, dag. 9–16.30, weekend tot 17 uur.

Museum Africa met skyline

plex **Art on Main** 2. Ooit uitgewoonde gebouwen werd nieuw leven ingeblazen en ze bieden nu onderdak aan gave appartementen, chique boetiekhotels en coole restaurants. Iedere zondag wordt hier van 10–15 uur een etenswaren- en designermarkt, **Market on Main**, gehouden (<http://marketonmain.co.za>).

Rand Club

*Hoek Commissioner/Loveday Street,
www.randclub.co.za*

Vijf blokken ten westen van het Carlton Centre staat de in 1904 gebouwde, protserige **Rand Club** 3, die u vanuit de auto kunt bewonderen. Het is het vierde gebouw op deze plek, omdat elke nieuwe club een afspiegeling moest zijn van de toegenomen rijkdom van de eigenaar. De club is zo oud als Johannesburg zelf en werd in 1887 geopend, een jaar na de ontdekking van de goudaders bij Witwatersrand. In de Rand Club komen mijnbouw magnaten bijeen ter ontspanning. Oorspronkelijk hadden alleen witte, rijke mannen toegang tot de club, tegenwoordig zijn alle etniciteiten en ook vrouwen welkom.

De club is nog steeds een van de belangrijkste netwerkcentra van de stad. Het ledenaantal stijgt weer, zelfs met een jaarlijkse contributie van om en nabij de €900. In ruil daarvoor worden er *powerlunches* gegeven en hebben leden toegang tot de omvangrijke clubbibliotheek met meer dan 10.000 banden. De bar heeft de langste toog van Afrika. De Rand Club is een van de weinige bewaard gebleven koloniale gebouwen in de binnenstad. Veel andere zijn afgebroken en werden vervangen door de weinig opwindende wolkenkrabbers uit de tijd van de apartheid.

Diagonal Street

Diagonal Street is een van de boeiendste straten van de City. Vlak voor het spiegelglas van de toenmalige Johannesburg Stock Exchange zijn talloze straathandelaren en winkeltjes te vinden, waaronder de beroemde, met gedroogde hagedissen, apen en paardenschedels versierde **Muthi Shop** 4 (14 A Diagonal St.). Welk probleem u ook hebt, er is altijd wel een remedie voor te vinden met behulp van de ontelbare poedertjes uit wortels en kruiden.

Makalali Game Reserve: een lodge met een opvallende architectuur

de watervlakte van de gelijknamige rivier. In de talrijke natuurlijke poelen die door de wateraanvoer van de Olifants River zijn ontstaan, vinden luid grommende nijlpaarden afkoeling, terwijl op de rotsen ernaast krokodillen een zonnebad nemen. In dit vochtige gebied leven grote kuddes olifanten. Ook leeuwen, antilopen en buffels zijn vaak in de omgeving van de Olifants River te zien.

Dan gaat de trip verder zuidwaarts. **Satara 9**, het op een na grootste *camp* in het park, ligt eveneens in een goed 'leeuwengebied'. De steenslagweg die langs de rivieren Timbavati, Nuanetsi en Sweni loopt, biedt goede mogelijkheden om naar het wild te kijken.

Tshokwane 10 is een van de picknickplaatsen in het Krugerpark waar toeristen